

Трансформація ринку України в напрямку енергоефективного освітлення: тенденції, політика, інструменти

UNDP Project Transforming the Market for Efficient Lighting

National Expert
Igor Cherkashyn

<http://lampochki.org.ua>

Світові тенденції

ЗАПРЕЩЕНО

Развитые страны уже давно продвинулись дальше этапа запрета на традиционные лампы накаливания.

Сейчас в перечень ограничений входят и приборы освещения более позднего поколения: люминесцентные, газоразрядные ртутные лампы, электромагнитные ПРА.

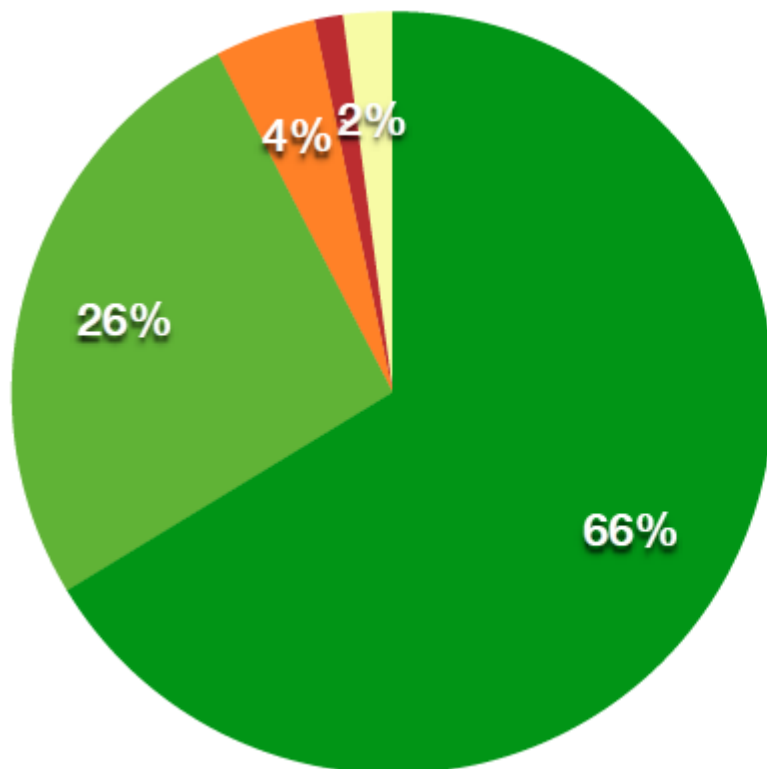
Що в Європі?

Year	Clear Lamps						Non-clear			
	Incandescent (class E) approx. wattage				Halogen		Inc	Halogen	CFL	LED
	>75W	≤75W	≤60W	≤40W	C	B	E	B	A	A
2009	Red						Red	Red		
2010	Red	Red					Red	Red		
2011	Red	Red	Red				Red	Red		
2012	Red	Red	Red	Red			Red	Red		
2013	Red	Red	Red	Red			Red	Red		
2016	Red	Red	Red	Red	Red		Red	Red		

Що в Україні?

Чи готові українці заощаджувати енергоресурси?

- Повністю погоджуюся
- Скоріше погоджуюся
- Скоріше не погоджуюся
- Повністю не погоджуюся
- Важко сказати/Відмова

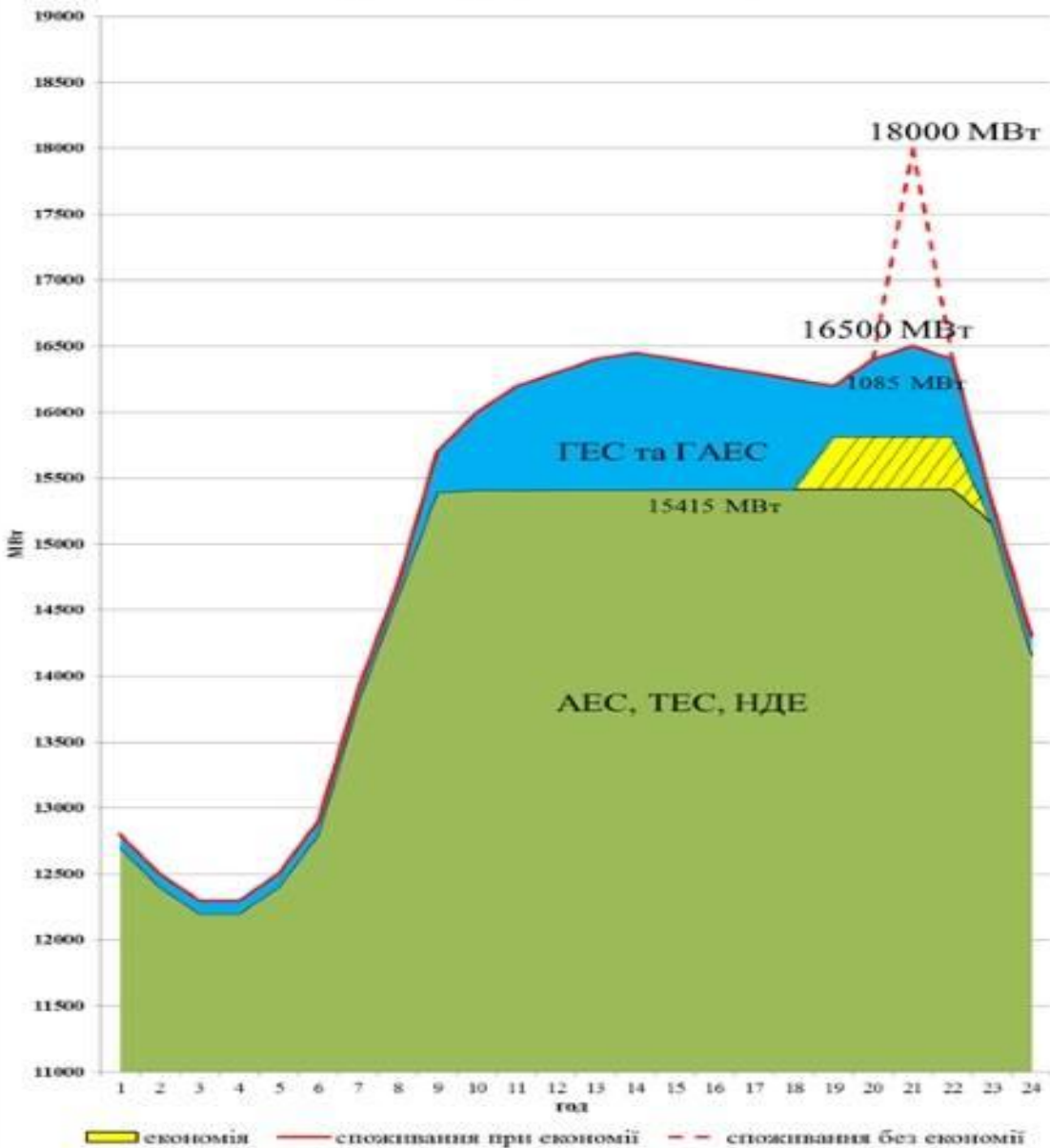

FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG

Трансформація ринку в напрямку енергоефективного освітлення

Добовий графік споживання/покриття потужності в ОЕС України середнього робочого дня 1-ої декади вересня при умові економії

ДП «Укренерго» вважає, якщо споживачі України (15 млн. домогосподарств) на одну годину вимкнуть ввечері одну лампу 100 Вт, це зменшить пікове навантаження на 1500 МВт і призведе до економії близько 700-800 тонн вугілля на добу.

При заміні 10 ламп в кожному домогосподарстві на ЛЕД, потреба в генерації в години вечірнього піку скоротиться мінімум на 2200 МВт.

При підтримці благодійного фонду «MAXUS Фонд» з 27 по 29 травня 2016 року було проведено 1-ий етап Всеукраїнської кампанії з просування LED ламп у 35 торгових центрах «Епіцентр» у 23 містах України.

Кампанія передбачала надання знижки покупцеві на нову LED лампу в обмін на відпрацьовану ртутьвмісну з метою її подальшої утилізації. Крім цього, протягом акції учасники мали можливість отримати буклет «Азбука лампи»

За результатами проведеної акції, за три дні населенням України було придбано **5860** сучасних LED ламп та здано на утилізацію **41 457** відпрацьованих ртутьвмісних ламп.

2-ий етап Всеукраїнської кампанії з просування LED у 35 торгових центрах «Епіцентр» у 23 містах України планується провести в кінці жовтня 2016 року.

Основним акцентом акції буде стимулювання попиту на LED лампи шляхом:

- надання покупцям можливості купити LED освітлювальні прилади у кредит за рахунок запланованого спільного продукту Проекту TMEI UNDP та одним із комерційних банків;**
- правильного підбору LED для того чи іншого приміщення за допомогою інтерактивних сенсорних кіосків, що будуть установлені у торгових центрах «Епіцентр» та аналогічного мобільного додатка для Андроїд пристроїв, а також посібника «Азбука Лампи».**

Проект у співробітництві з Національним агентством з акредитації України (НААУ)

планує провести міжнародні міжлабораторні порівняльні випробування українських лабораторій (Inter-laboratory Comparison Test), акредитованих на відповідність вимогам ДСТУ ISO/IEC 17025 НААУ та мають сертифікацію ILAC.

Метою порівняльних випробувань є верифікація результатів лабораторного тестування світлотехнічної продукції і можлива акредитація вітчизняної лабораторії за стандартом ISO/IEC 17043:2010 в якості національного постачальника професійного тестування (Proficiency Testing Provider) у сфері випробувань світлотехнічних приладів.

По результатам міжлабораторних порівняльних випробувань національні лабораторії зможуть оцінити та порівняти власну матеріально-технічну базу та компетентність з міжнародними стандартами, а виробники світлотехнічної продукції будуть мати можливість отримувати протоколи випробувань своєї продукції які визнаються закордоном.

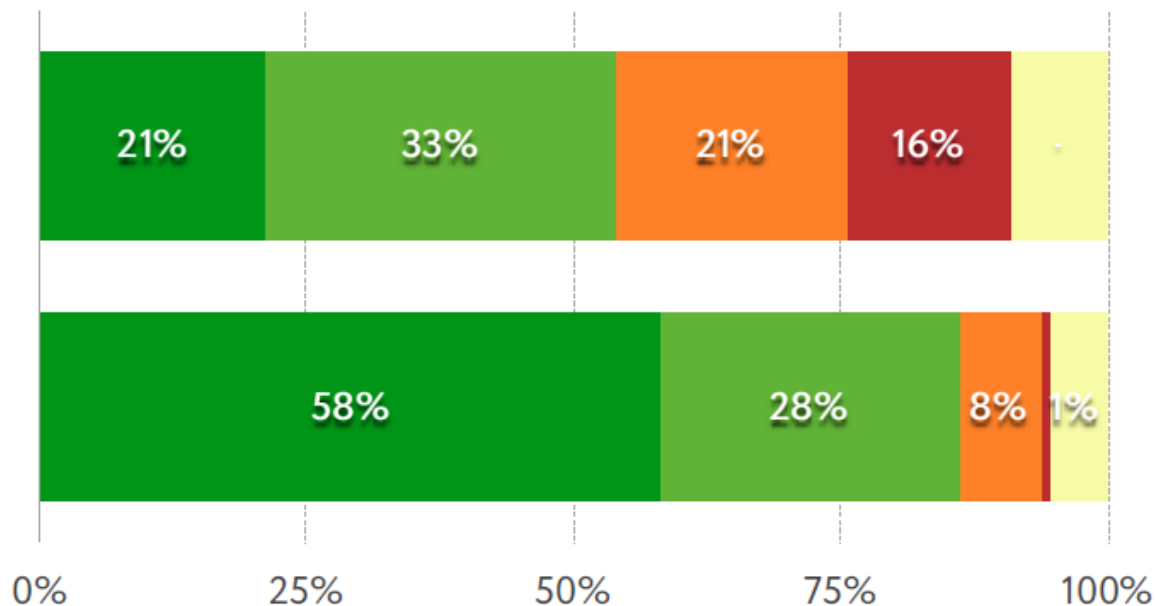

Хто повинен ініціювати енергозаощадження ?

- Повністю погоджуюся
- Скоріше погоджуюся
- Скоріше не погоджуюся
- Не погоджуюся
- Важко сказати/відмова

Кожне домогосподарство повинно самостійно ініціювати і запроваджувати енергозберігаючі технології у себе, не чекаючи на допомогу від центральних чи місцевих органів влади

Центральні і місцеві органи влади повинні взяти на себе відповідальність з розробки і впровадження програм енергозбереження в домогосподарствах жителів

ПОСТАНОВА від 15 жовтня 2012р. № 992 «Про затвердження вимог до світлодіодних світлотехнічних пристроїв та електричних ламп, що використовуються в мережах змінного струму з метою освітлення» про вимоги до світлодіодних світлотехнічних пристроїв та електричних ламп, що використовуються в мережах змінного струму (далі - лампи), встановлюють параметри зазначених пристроїв та ламп стосовно мінімально допустимих значень їх світловидатності (світлової ефективності), індексу кольоропередачі, корельовано колірної температури, коефіцієнта потужності, коефіцієнта корисної дії допоміжних електронних пристроїв.

ПОСТАНОВА від 27 травня 2015 р. № 340 «Про затвердження Технічного регламенту енергетичного маркування електричних ламп та світильників Енергомаркування освітлювальних приладів» Регламент визначає основні вимоги щодо подання споживачам інформації про рівень ефективності споживання електроенергії електричними лампами та світильниками.

Р О З П О Р Я Д Ж Е Н Н Я від 16 жовтня 2008р. N 1337-р
КМУ «Про здійснення заходів щодо скорочення споживання
електричної енергії бюджетними установами»

о заперте ламп розжарювання в бюджетній сфері с з 1 січня 2009р.

Інструменти які дозволяють залучати позабюджетне фінансування для
реалізації законопроекту в бюджетній сфері:

Закон України «Про введення нових інвестиційних можливостей,
забезпечення прав і законних інтересів суб'єктів підприємницької
діяльності для проведення масштабної енергомодернізації»

Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо
впровадження нових інвестиційних можливостей, забезпечення прав і
законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності, для
проведення масштабної енергомодернізації»

а також ряд підзаконних актів спрямованих на їх реалізацію.

До розгляду в першому читанні підготовлено Проект Закону (3245) «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо поліпшення енергоефективності в освітленні)»

- **«енергозаощадження»** - обсяг зекономленої енергії, визначений шляхом вимірювання та (або) оцінювання її споживання до та після реалізації заходів з поліпшення енергоефективності, з одночасним забезпеченням урахування зовнішніх умов, які впливають на споживання енергії»;
- **«екодизайн»** – інтеграція екологічних аспектів під час проектування продукту з метою поліпшення його екологічних характеристик протягом усього його життєвого циклу;
- **«енергоємність»** – кількість спожитої енергії на основні та допоміжні технологічні процеси виготовлення одиниці продукції, виконання робіт, надання послуг;
- **«енергоефективність»** – співвідношення між кількістю отриманих результатів діяльності (продуктивності), послуг, товарів або енергії на виході та витраченою енергією на вході;
- **«поліпшення енергоефективності»** - підвищення ефективності кінцевого енергоспоживання в результаті технологічних, поведінкових і (або) економічних змін.

Енергозаощадження в освітленні

досягається за умови обов'язкового дотримання вимог екодизайну та енергоефективності, незалежно від сфери застосування освітлювальних приладів.

Поліпшення енергоефективності в освітленні у бюджетній сфері

полягає у закупівлі та використанні освітлювальних приладів, енергетичне маркування яких визначено **не нижче класу "A++" в приміщеннях та не нижче класу "A+" в інших випадках.**

Закупівля освітлювальних приладів у бюджетній сфері, виготовлених відповідно до вимог екодизайну та енергоефективності, спрямована на запобігання марнотратному витрачання паливно-енергетичних ресурсів, а їх використання здійснюється з дотриманням санітарних норм освітленості, державних будівельних норм і стандартів та технічних регламентів.»

За підтримки Проекту «Трансформація ринку в напрямку енергоефективного освітлення» закінчена розробка нової редакції **ДБН-В.2.5-28-2006: Природне і штучне освітлення.**

Нова редакція ДБН дозволить впровадити в проектну практику сучасні методи освітлення приміщень і територій, та спрямована на гармонізацію з вимогами рамкових документів ЄС у сфері енергоефективності (профільні Директиви ЄС 27/2012, 31/2012, 30/2010), що створює нові правові, економічні та організаційні основи для раціонального використання енергетичних ресурсів в країні, а також для поліпшення стану навколишнього середовища за рахунок зниження викидів CO₂ в атмосферу.

Текст спрямований в Мінрегіонбуд для початку процедури затвердження та реєстрації.

9 червня ПРООН звернулося до Віце - Прем'єра Зубко Г.Г.

з пропозицією розглянути питання внесення доповнень до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів щодо ефективного використання енергетичних ресурсів та енергозбереження (Постанова КМУ від 17 жовтня 2011 року № 1056), а саме:

- частину 5 п. 3), викласти в наступній редакції (для **ОСББ**):

"обладнання і матеріалів для модернізації систем освітлення місць загального користування (у тому числі електропроводки, автоматичних вимикачів, освітлювальних приладів класу енергоефективності не нижче класу **«А+»**, згідно Технічного регламенту маркування енергетичних ламп та світильників, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України № 340 від 27.05.2015 року);"

- п. 4-1) для **фізичних осіб**, додати:

"обладнання і матеріалів для проведення робіт з модернізації систем освітлення (у тому числі електропроводки, автоматичних вимикачів, освітлювальних приладів класу енергоефективності не нижче класу **«А+»**, згідно Технічного регламенту маркування енергетичних ламп та світильників, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України № 340 від 27.05.2015 року);"

Проект проводить співпрацю з органами місцевого самоврядування в питанні прискорення остаточної відмови від ламп розжарювання та інших неефективних і екологічно небезпечних освітлювальних приладів.

Саме тому Проект TMEL UNDP звернувся до мерів міст України з пропозицією прийняти локальні нормативні акти щодо впровадження енергоефективного освітлення.

19.04.2016 року міським Головою міста Суми Олександром Лисенко було підписано Розпорядження №110-Р «Про здійснення заходів щодо скорочення споживання електричної енергії бюджетними установами м.Суми», яке регулює реалізацію процесу заміщення ламп розжарювання в бюджетній сфері міста з урахуванням сучасних санітарних вимог до освітлення.

На теперішній час також цю ініціативу реалізували міста Сватово, Славутич, Трускавець.

Перша хвиля ініціатив міст

- Розпорядження щодо енергоефективного освітлення в бюджетній сфері міста прийнято
- Проект розпорядження щодо енергоефективного освітлення в бюджетній сфері надіслано керівництву міста

ЛАМПА РОЗЖАРЮВАННЯ

ЕНЕРГОЗБЕРІГАЮЧА КЛЛ*

СВІТЛОДІОДНА ЛАМПА (LED)*

Дякую за увагу!

<http://lampochki.org.ua>